

Н. А. Радченко

ДО ПИТАННЯ ПРО НАЦІОНАЛЬНУ ТА КУЛЬТУРНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ

У статті розглядається поняття ідентичності, проблеми національного самовизначення та культурної приналежності. Наголошується на тому, що саме належність до культурної традиції через реактуалізацію тих ідей минулого, які формували високу культуру, а також через виховання моральних якостей та звернення до майбутнього, є передумовою віднайдення національної ідентичності.

Ключові слова: ідентичність, культурна ідентичність, національна ідентичність, нація, особистість.

N. A. Radchenko

SOME ASPECTS ABOUT NATIONAL AND CULTURAL IDENTITY

The article is dedicated to the concept of identity, the problems of national self-determination and cultural determination. It is stated that belonging to the cultural tradition through bringing back those ideas of past times, which formed the High culture and through breeding of moral features and applying to the future is the term of finding out the national identity.

Key words: identity, cultural identity, national identity, nation, personality.

Поняття ідентичності постає важливим питанням з погляду філософської та культурної антропології, психології та інших дисциплін, об'єктом дослідження яких є людина.

Людина ідентифікує себе із родом, статтю, професією, соціальним станом, своїми захопленнями, релігійною громадою, нацією, культурою, людством взагалі. Віднайдення власної ідентичності серед численних її проявів постає мало чи не найважливішим із життєвих завдань особистості.

Однак питання культурної ідентичності стоїть дещо осторонь. Це пов'язано із тим, що якщо в усіх інших випадках та чи

інша група, із якою людина себе ідентифікує, формує саму людину та її світогляд, то у випадку культури цей процес є двостороннім: культура формує людину, а людина, натомість, формує культуру.

У ХХ столітті актуальною стає проблема збереження національної та культурної самобутності в умовах тотальної глобалізації. Однак що є первинним – нація чи культура, і яка ідентичність в цьому випадку є першорядною?

Британський мислитель Ентоні Д. Сміт у праці “Національна ідентичність”, зазначає, що у стародавній Греції не існувало “нації” з погляду політики – лише сукупність полісів; але існувала культурна спільнота – Еллада [3, 18-19]. У випадку ж Сполучених Штатів Америки ми бачимо цілком протилежну картину: культура формується під впливом національної ідеї.

Але у будь-якому випадку поняття нації є ширшим від поняття культури: культура є однією із складових нації. Хоча поширеною тенденцією сьогодення є підміна цих понять. Належність до культури, яку творили Леся Українка, Іван Котляревський та Григорій Сковорода, ми визначаємо через те, що проживаємо на території держави України. Однак реактуалізації потребує не форма, а зміст; долучення до цієї культури потребує відтворення того образу думок, який скеровував життєвий шлях цих видатних українців.

Відомий сучасний український мислитель Сергій Борисович Кримський виділяє два періоди в історії України, коли відбувалось культурне піднесення – це доба Київської Русі та 17 – поч. 18 століття – доба бароко, на яку припадає діяльність Богдана Хмельницького і заснування Києво-Могилянської академії [1].

Це справді ті періоди, коли відбувався надзвичайний злет інтелектуального та мистецького життя. Але будь-яке піднесення завжди має своєю передумовою певну ідею, яка його скеровує, і ця ідея обов’язково має бути спрямованою в майбутнє, хоча, безперечно, за умови збереження надбань минулого. Однак у такому випадку знову постає питання: якого роду ідеї можуть виконувати цю роль? Це національна ідея чи наднаціональна?

Дуже влучну відповідь на це питання висловлено сучасним українським літературознавцем та борцем за суверенність української культури Євгеном Сверстюком: “Чому цілі мають бути політичні? Є цілі етичні, моральні, духовні... Там ішлося насамперед про те, щоб жити чесно і підіймати гідність у народі... На відміну від патріотизму, гідність є органічною і захищеною на глибині. Патріотизм можна вдавати, перелицьовувати, демонструвати і, зрештою, змінювати... Звичайно, окрім справжнього патріотизму, що ґрунтується на національній гідності й моральних принципах” [2].

Тож рушійною силою процесу культурного піднесення, яке, своєю чергою, є умовою наявності культурної ідентичності, мають бути ті орієнтири, які скеровують життя кожного окремого індивіда і підносять його до статусу особистості. Віднайдення ж власної культурної, а відтак, і національної ідентичності сьогодні можливе, таким чином, за умови створення високої культури і гідного погляду в майбутнє.

Література:

1. Крымский С. Б. Цель нашего существования – вернуться в цивилизованный мир // Интернет-видання “Диалог.ua” // http://dialogs.org.ua/dialog.php?id=2&op_id=75#75 (цитовано 13.03.2009).
2. Сверстюк Є. Відомий мислитель Євген Сверстюк – про наші національні цінності // Україна Молода. – 13.11.2008 р.
3. Сміт Ентоні Д. Національна ідентичність. – К.: Основи, 1994.